

Список використаних джерел:

1. Соціальне підприємництво: посібник для викладачів курсу / за наук. редакцією к.е.н. А. О. Корнецького – К. : Фамільна друкарня Huss, 2019. – 160 с. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/f709abdc-971c-42b1-9f14-4df944c16378/content> (дата звернення 03.04.2024).
2. Соціальне підприємництво. Бізнес-модель. Реєстрація. Оподаткування. / Долуда Л., Назарук В., Кірсанова Ю. – Київ, ТОВ «Агентство «Україна», 2017. – 92 с. URL: https://pedagogy.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/02/Social_Entrepreneurship_web.pdf (дата звернення 03.04.2024).
3. Положення про структурний підрозділ «Студентське соціальне підприємство «Пекарня «Хліб мого краю» URL: <https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/constituent-and-local-documents/299.pdf> (дата звернення 03.04.2024).
4. Конкурс рецептів хлібу «Адміральський» URL: <https://www.facebook.com/100063591758334/posts/5079692668761713/> (дата звернення 03.04.2024).
5. Положення про партнерський конкурс соціальних проєктів «Від Миколая до Миколая» URL: <https://www.mnau.edu.ua/files/studentske-zhittya/polozhennya.pdf> (дата звернення 03.04.2024).
6. Соціальне підприємництво URL: https://ua-news.mnau.edu.ua/2021/06/blog-post_4.html (дата звернення 03.04.2024).
7. Навчальний посібник з соціального підприємництва. Українська соціальна академія. 2021 URL: https://siplatform-live.s3.eu-central-1.amazonaws.com/files/posibnyk_usa.pdf (дата звернення 03.04.2024).

УДК 316:323.2(477)

ПОДОЛАННЯ ДИСКРИМІНАЦІЙНИХ ЯВИЩ В УМОВАХ ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Борко Тетяна Миколаївна,

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри економічної теорії і суспільних наук,

Миколаївський національний аграрний університет

Шешунова Анастасія Вадимівна

здобувачка вищої освіти спеціальності 162 «Біотехнологія та біоінженерія»,

Миколаївський національний аграрний університет

м. Миколаїв, Україна

Анотація: у доповіді розглянуто вплив дискримінації, яка існує в сучасному світі у різноманітних проявах. Європейським країнам та Сполученим Штатам вдалося частково подолати дану проблему. Україна також не є виключенням у цьому питанні. Шлях до Європейського Союзу прискорив темпи демократизації України, складовою частиною цього процесу стали позитивні зрушення в бік подолання дискримінаційних проблем у суспільстві на сучасному етапі.

Ключові слова: дискримінація, расизм, статеві дискримінація, мовна дискримінація, релігійна дискримінація, вікова дискримінація, дискримінація людей з обмеженими можливостями, ксенофобія.

Дискримінація – явище у суспільстві, що характеризується упередженим ставленням, порушенням прав та свобод, ущемленням людей за певними критеріями [1, 2].

Дискримінація може проявлятися як: відмова у працевлаштуванні; нерівні умови праці; обмеження у правах; несприйняття колективом; упереджене ставлення; психологічне та фізичне насильство, рабство; уникання; створення стереотипів; некоректні висловлювання; недоречні жарти та інше.

Дискримінація поділяється на різні форми в залежності від ознаки за якою дискримінують: расова, гендерна, мовна, релігійна, вікова, ксенофобія, осіб з обмеженими можливостями.

Расова дискримінація або расизм проявляється у обмеженні та ущемленні людей за кольором шкіри та етнічною приналежністю. Прикладами існування расизму можуть бути апартеїд, ксенофобія, антисемітизм. Протилежністю расизму виступає антирасизм. Одним з проявів антирасизму виступає молодіжна субкультура скінхедів. В Україні рух скінхедів набув протилежного значення, оскільки представники цієї субкультури практикували жорстоке ставлення до іноземців з іншим кольором шкіри, неформалів та людей некорінного етнічного статусу [1, 2, 3]. Їх ідеологія та діяльність порушує права людини і суперечить основному Закону нашої держави, в якому забороняється будь-яке обмеження за ознаками раси та кольору шкіри [4]. Ксенофобія – ненависть, агресивне ставлення до всього іноземного, чужого та незвичайного. Дискримінація людей, котрі виглядають не так, як більшість суспільства: іноземці, неформали, особи з інвалідністю, геї та інші. На рівень ксенофобії в Україні впливає вік, місце проживання, рівень освіти. Найбільше в Україні на сучасному етапі негативно ставляться до росіян, білорусів, ромів.

Гендерна дискримінація або сексизм – це упереджене ставлення через приналежність до певної статі. Проявляється по відношенню до обох представників статі, але до жіночої частіше [1, 2, 6].

В умовах демократизації українського суспільства акцентується увага на гендерних питаннях які спрямовані на вирішення проблем забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків [2, 4, 5].

На сучасному етапі все більше жінок залучаються до політичного та економічного життя, беруть участь у лавах ЗСУ. Зменшується розрив у заробітній платі між чоловіками та жінками, в сфері освітньої професійної діяльності.

Мовна дискримінація виявляється у обмеженні окремих людей або національних груп за незнання певної мови, або навпаки, за використання мови не характерної для певної країни або регіону. Демократичність української держави полягає і в тому, що вона забезпечує функціонування мов інших етносів, котрі населяють її територію, при тому, що українська мова має безперечний статус державної мови та мови міжетнічного спілкування. [2, 4, 5].

Релігійна дискримінація виражається в обмеженні прав людей за ознакою релігійної приналежності. Також може проявлятися в неповазі до певної релігії, обмеженні у віросповіданні та слідуванні релігійним традиціям,

забороні у проведенні релігійних свят та обрядів тощо. В Україні гарантується свобода віросповідання, світогляду, релігійної діяльності, ритуальних обрядів та культів, але до тих пір, поки вони не порушують суспільний порядок [2, 4].

Вікова дискримінація або ейджизм проявляється стосовно людей певних вікових категорій: літніх людей, молоді, дітей. Вікова дискримінація проявляється в обмеженні права на працю, матеріальну винагороду, кар'єрне зростання тощо[2].

Дискримінація осіб з обмеженими можливостями. Для осіб з інвалідністю часто не створюється належних умов життя: відсутність пандусів та перил для притримування; спеціальних місць у громадському транспорті; занадто малі розміри дверей, в котрі не зможе проїхати інвалідна коляска; незручне розташування предметів побуту та офісу, занадто круті сходи; непризначені та незручні для людей з інвалідністю вбиральні, низьке матеріальне та пенсійне забезпечення тощо. Осіб з інвалідністю можуть не приймати на роботу, бо вони будуть «відлякувати» клієнтів, можуть відмовляти у наданні вищої освіти, вважаючи, що їм це не потрібно [2].

У зв'язку з воєнними діями, зростає кількість людей з обмеженими можливостями, тому питання подолання цієї форми дискримінації в Україні є дуже актуальним.

Причинами дискримінації можуть бути: недостатня обізнаність з певними соціальними групами; низький рівень виховання та освіти; консервативність; різниця в поглядах та світогляді; різниця в культурах; нерозуміння причин певної поведінки та зовнішнього вигляду; страх перед невідомим; стереотипи; прагнення до норм; брак емпатії; невідповідність очікуванням.

Європа активно йде шляхом подолання дискримінації. Україна, на жаль, на кілька кроків відстає від європейських країн в цьому питанні. Такий стан речей автор може пояснити закритістю та консервативністю України часів Радянського Союзу, де існувала велика кількість суворих правил та обмежень дискримінаційного характеру.

За останні роки, а особливо на шляху до Європейського Союзу, в Україні підвищився рівень демократії. З розвитком демократії в Україні відбуваються позитивні зрушення в напрямку формування толерантності у суспільстві, його європеїзації, вдосконалення законодавства, що безумовно, сприяє подоланню дискримінаційних явищ в українському суспільстві. Дискримінаційні явища можуть бути подолані через освіту, просвітництво, виховання, розуміння, терпимість, толерантність, співпрацю, знання законів тощо.

Таким чином, на сучасному етапі в Україні, в силу вищезазначених причин, існують прояви дискримінації різного виду. В умовах демократичних процесів в Україні, зближенням України з країнами ЄС, реформуванням законодавчої бази відбувається поступове подолання проявів дискримінації. Подолання дискримінаційних явищ залежить від низки факторів, серед яких особливо можна виділити освіту і просвітництво.

Список використаних джерел:

1. Дискримінація: що це таке, яка буває та як ненароком ти порушуєш права людей поруч. Суворовська селищна рада. URL : <https://suvotg.gov.ua/news/1686302847/> (дата звернення: 04.04.2024).
2. Дискримінація – одна з гострих світових проблем. South Ukrainian national pedagogical university named after K. D. Ushynsky. URL : <https://pdpu.edu.ua/zh-cn/rekomendatsii-psykholohichnoisluzhby/3905-diskriminatsiya-odna-zgostrikh-svitovikh-problem> (дата звернення: 04.04.2024).
3. Скінхеди. Бібліотека для юнацтва. URL: <https://unalib.ks.ua/skinhedi.htm> (дата звернення: 04.04.2024).
4. Конституція України. Верховна Рада України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 04.04.2024).
5. Закон України. Верховна Рада України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2581-19#Text> (дата звернення: 04.04.2024).
6. Оніщик. Ю. В., Семігіна Т. В., Пожидаєва О. В. Подолання гендерної нерівності в Україні. Політико-правовий, соціальний та освітній виміри. URL : https://www.researchgate.net/profile/Tetyana-Semigina/publication/347999535_Podolanna_gendernoj_nerivnosti_v_Ukraini_politiko-pravovij_socialnij_ta_osvitnij_vimiri/links/5fec506845851553a00525fc/Podolanna-gendernoj-nerivnosti-v-Ukraini-politiko-pravovij-socialnij-ta-osvitnij-vimiri.pdf (дата звернення: 04.04.2024).

***Abstract:** In this report, the author reviews the influence of discrimination, which exist in modern world in different manifestations. In European countries and the USA, this problem has been partly eliminated. Ukraine also is not exception in this question. Way to European Union sped up paces democratization of Ukraine, the part of this process have become positive changes to the sides of overcoming of discrimination problems in society at the current stage.*

***Key words:** discrimination, racism, gender discrimination, language discrimination, religious discrimination, age discrimination, discrimination of people with disabilities, xenophobia.*

УДК 63 (20)

АГРОСФЕРА ЯК ПОСТНЕКЛАСИЧНИЙ ОНТОЛОГІЧНИЙ ОБ'ЄКТ ДОСЛІДЖЕНЬ

МІРОШКІНА Наталія,

к. філос. наук, старший викладач

кафедри економічної теорії і суспільних наук

Миколаївський національний аграрний університет,

м. Миколаїв, Україна

Анотація: розглядається агросфера як пізнавальний конструкт постнекласичного пізнання, оснований на принципах цілісності, системності та інтегративності.

Ключові слова: географічна оболонка, онтологічний статус, науковий конструкт, агрофілософія.